Kerndoelen zichtbaar in de les

Van *WALT* naar *WILF*

Tijdens een werkbezoek aan scholen in Engeland viel mij op dat docenten op het schoolbord iedere les de lesdoelen opschreven onder de kopjes 'WALT' en 'WILF'. Deze afkortingen staan voor; *We Are Learning Today* en *What I'm Looking For*. WALT heeft een relatie met de algemene lesdoelen en gaat over de leerintentie. WILF is een korte omschrijving van hoe WALT er in de praktijk van de les uitziet en beschrijft de succescriteria. Wat kunnen anderen (docent en leerling) zien, horen, bemerken van wat je als leerling gedaan en geleerd hebt in die les in relatie tot het lesdoel. De lessen beginnen met een korte introductie van WALT en WILF op het schoolbord. Tijdens de les zijn er soms korte onderbrekingen met aandacht voor WALT en WILF, zo ook aan het eind van de les. Ik vind het een interessante werkwijze. Sommige docenten gaan hier heel creatief mee om. Anderen zijn er iets minder nadrukkelijk mee bezig. Maar in ieder klaslokaal is er een WALT en WILF op het bord genoteerd. Voor mij is dit een voorbeeld van leren in relatie tot de kerndoelen en dit zichtbaar (bewust) maken in de les. | Maarten Massink

Scan of klik *hier* naar informatie over de WALT- en WILF-werkwijze

Kerndoelen

De definitieve conceptkerndoelen bewegen en sport zijn in november 2025 door SLO gepubliceerd. Deze kerndoelen maken duidelijk wat er geleerd dient te worden door leerlingen in po en onderbouw vo. Het is een uitdaging voor de docenten LO om dit over te brengen naar leerlingen. Als het gaat om taal uit het SLO-document dan dient er hier en daar een vertaalslag gemaakt te worden naar leerlingentaal. Wat betreft de namen van de domeinen en de kernzinnen (kerndoelen) zijn deze kort en bondig en prima te begrijpen door leerlingen; leren bewegen, samen bewegen en betrokken bewegen. Het is belangrijk dat leerlingen zien dat er verschillende domeinen zijn met verschillende kerndoelen. Je kunt een beweegthema benaderen vanuit het domein Leren bewegen, maar ook vanuit Samen bewegen of Betrokken bewegen.

De kernzinnen horen bij de kerndoelen. Daaropvolgende doelzinnen en uitwerkingen uit het SLO-document zijn complexer. Bijvoorbeeld het domein Leren bewegen heeft als kernzin; 'de leerling ontwikkelt zich in het bewegen'. Dan volgt een doelzin bijvoorbeeld 'de leerling verbetert de beweegvaardigheid'. Daarna volgen er bij deze doelzin vijf uitwerkingen onder het kopje 'hierbij gaat het om…'. Bijvoorbeeld: 'inzicht tonen in de bedoeling en uitvoering van beweegactiviteiten'. Dat betekent dat er in de les zichtbaar en herkenbaar aan gewerkt wordt. Het is nu voor het werkveld een uitdaging om van de kerndoelen en de uitwerkingen WALT- en WILF-formuleringen in begrijpelijke taal voor leerlingen te maken. In iedere les LO wordt zo de relatie met kerndoelen zichtbaar gemaakt.

Beweegonderwijs

In de legitimatie van ons vak (2000) schrijft Harry Stegeman dat bewegingsonderwijs erop gericht is leerlingen bekwaam te maken voor een zelfstandige, verantwoorde, perspectiefrijke en blijvende deelname aan de bewegingscultuur. Daarin onderscheidt hij drie aspecten; leren bewegen, samen bewegen en leren over bewegen. De domeinen van de definitieve conceptkerndoelen (SLO, 2025) sluiten hier herkenbaar op aan. Letterlijk in de benaming van de eerste domeinen (leren bewegen en samen bewegen). Het derde aspect (leren over bewegen) heeft raakvlakken met het derde domein: betrokken bewegen.

Wat betreft de benaming 'bewegingsonderwijs' geeft Harry Stegeman in een interview (LO Magazine 5, 2026) aan

> De lessen beginnen met een korte introductie van WALT en WILF op het schoolbord

dat we het vak beter beweegonderwijs kunnen noemen in plaats van bewegen en sport. Het gaat om het leren bewegen, waarin samen bewegen en leren over bewegen en 'betrokken bewegen' (wat bewegen betekent voor jou als persoon) onlosmakelijk verbonden zijn met elkaar. Het gaat niet alleen om het leren van bewegings- en sportvaardigheden. Hoewel dit ook verschijningsvormen zijn van de beweegcultuur en dus ook in het beweegonderwijs aan bod kunnen komen.

Het zichtbaar maken van vorderingen in het 'leren bewegen', 'samen bewegen' en 'betrokken bewegen' is een uitdaging voor het werkveld. Rapportcijfers alleen op basis van bewegingsvaardigheden geven, werkt niet volgens Harry Stegeman. We moeten gaan naar formatief evalueren met behulp van rubrics en ook 'samen bewegen' en 'betrokken bewegen' evalueren. Dat betekent dat we leerlingen (citaat) "...niet alleen langs een gestandaardiseerde motorische meetlat leggen". Hiermee wijst Harry Stegeman op het belang van het zichtbaar maken van de samenhang tussen de drie domeinen. Hoewel deze domeinen in iedere les onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, is het goed de focus voor ieder domein in de les apart te onderscheiden om ontwikkelingen per domein zichtbaar te maken.

Domeinen zuiver houden

Jeroen Koekoek et al. schrijven in een artikel (LO Magazine 5, 2025, 'Verbeteren van de beweegvaardigheid') over hoe kerndoelen zichtbaar worden gemaakt in de les. Zij geven hiertoe een aanzet met een tabel waarin doelzinnen en uitwerkingen gekoppeld worden aan een leersituatie en 'wat laat de leerling zien' (WILF).

Chris Hazelebach wijst in zijn bonusartikel in dit magazine 'Wat is de kern van verbeteren van beweegvaardigheid?' (LO Magazine 6, 2026) op het gevaar dat uitwerkingen onder verkeerde domeinen kunnen worden geschaard. Bijvoorbeeld in het domein Leren bewegen de kernzin: 'De leerling verbetert de beweegvaardigheid.' Chris verwijst naar het artikel van Jeroen Koekoek et al. (LO Magazine 5, 2025) waarin voorbeelden worden gegeven van uitwerkingen van

dit kerndoel. Daarin worden voorbeelden beschreven van wat een leerling laat zien die ook, of zelfs beter, passen bij het domein betrokken bewegen. Bijvoorbeeld de leerling vraagt de docent naar tips om de beweeguitdaging te kunnen oplossen. Dit kan zeker bijdragen aan het verbeteren van de beweegvaardigheid. Maar dit aspect past beter bij het domein 'betrokken bewegen'.
Jeroen Koekoek et al. geven met hun artikel wel een eerste aanzet met het beschrijven van 'wat laat de leerling zien' (WILF) tot het zichtbaar maken van kerndoelen en de uitwerkingen daarvan. Chris Hazelebach waarschuwt ervoor om bij de voorbeelduitwerkingen de focus zuiver te richten op het bedoelde domein, kerndoel, doelzin en uitwerking.

Uitdaging voor het werkveld

Het is prima als er uitwerkingen en illustratieve voorbeelden worden gemaakt van de kerndoelen. Jeroen Koekoek et al. hebben daartoe een prima aanzet gegeven in het aangehaalde artikel. Hierin proberen zij in termen van zichtbaar gedrag (WILF) de achterliggende kerndoelen (WALT) te verduidelijken als het gaat om uitwerkingen ('hierbij gaat het om') en illustraties ('daarbij valt te denken aan'). Met WALT- en WILF-formuleringen kan aan leerlingen duidelijk gemaakt worden welke kerndoelen er worden nagestreefd. Het vinden van de juiste woorden en het plaatsen bij de juiste kerndoelen en domeinen is een uitdaging voor het werkveld. Een nieuw basisdocument, met mogelijke aangepaste voorbeelden uit het oude basisdocument kan hierbij een welkome ondersteuning zijn voor het werkveld.

In dit magazine (LO Magazine 6, 2026) geef ik in het artikel 'Kerndoelen voorbeelduitwerking' een voorbeeld van een mogelijke uitwerking met WALT- en WILF-formuleringen voor het beweegthema hardlopen. ●

Bronnen
Scan of klik *hier* naar de bronnen

Contact
m.massink1@upcmail.nl
Foto
Anita Riemersma
Kernwoorden
kerndoelen bewegen en sport, WALT, WILF